

nationale ombudsman

Rapport

Belastingdienst betaalt proceskostenvergoeding niet uit op de bankrekening van de juridisch adviseur

Oordeel

Op basis van het onderzoek vindt de Nationale ombudsman de klacht over de Belastingdienst gegrond.

Wat is de klacht?

Meneer Houben¹ heeft een sociaal juridisch advieskantoor. Hij klaagt er over dat de Belastingdienst de vergoeding voor het voeren van een rechtszaak niet aan hem heeft overgemaakt. Maar in plaats daarvan heeft betaald aan de klant waarvoor hij de procedure voerde. Meneer Houben had telefonisch met de Belastingdienst afgesproken, dat de vergoeding rechtstreeks naar hem zou gaan. De Belastingdienst geeft toe een fout te hebben gemaakt bij het uitbetalen van de vergoeding. Maar weigert de vergoeding nog een keer uit te betalen op het bankrekeningnummer van meneer Houben.

Wat gebeurde er vóór de klacht?

Voor zijn klant maakte meneer Houben bezwaar tegen een beslissing van de Belastingdienst. Zijn klant had hem daartoe gemachtigd, dat wil zeggen: hij had meneer Houben toestemming gegeven om dat namens hem te doen. Ze spraken af dat meneer Houben de zaak, als “gemachtigde” van zijn klant, op “no cure, no pay”-basis zou behandelen. Dat wil zeggen dat de klant hem alleen zou hoeven te betalen, wanneer hij de zaak zou winnen. Zijn loon zou dan zijn: de vergoeding voor kosten voor de juridische hulp (de proceskostenvergoeding) die de Belastingdienst in dat geval zou moeten uitbetalen. In het bezwaarschrift vroeg meneer Houben daarom aan de Belastingdienst de proceskostenvergoeding over te maken naar de rekening van zijn adviesbureau, als hij de zaak zou winnen.

De Belastingdienst wees het bezwaar af. Meneer Houben ging tegen die beslissing van de Belastingdienst in beroep bij de rechtbank.

Voordat de zaak bij de rechtbank zou worden behandeld, voerde de Belastingdienst telefonisch overleg met meneer Houben. De belastinginspecteur, dat is de medewerker van de Belastingdienst die de zaak behandelde, vroeg hem het beroep in te trekken. De Belastingdienst zou hem dan alsnog gelijk geven in zijn bezwaar. Meneer Houben wilde dat doen. Maar hij stelde als voorwaarde dat de Belastingdienst de proceskostenvergoeding zou uitbetalen op zijn bankrekening. De belastinginspecteur gaf aan dat de Belastingdienst dat zou doen. En hij besprak met meneer Houben welk bedrag de Belastingdienst zou uitbetalen. Het ging om een bedrag van in totaal € 797. Dat bedrag bestond uit € 748 aan kosten voor juridische hulp waar de klant van meneer Houben recht op had. Daarbij kwam € 49 aan zogeheten griffierechten (dat is het bedrag dat degene die in beroep gaat aan de rechtbank moet betalen). Meneer Houben had de griffierechten voor zijn klant alvast vooruit betaald aan de rechtbank. Meneer Houben stuurde daarna, op 19 januari 2022, een brief naar de rechtbank, waarmee hij het beroep introk.

Na een paar weken had meneer Houben de vergoeding nog niet op zijn bankrekening gekregen. Hij stuurde een mail naar de Belastingdienst. De belastinginspecteur mailde terug dat het geld al was overgemaakt naar de klant. Meneer Houben mailde dat dat niet de afspraak was. En hij gaf aan dat de klant het geld niet naar hem ging doorbetalen. Hij vroeg de Belastingdienst het geld alsnog aan hem over te maken. De medewerker van de Belastingdienst liet meneer Houben weten dat er een fout was gemaakt. Maar dat de Belastingdienst het geld niet opnieuw zou uitbetalen. Meneer Houben moest het maar oplossen met zijn klant. Meneer Houben diende daarna een klacht in bij de Belastingdienst.

Wat deed de Belastingdienst met de klacht?

De medewerker (inspecteur) van de Belastingdienst die de zaak behandelde, bevestigde dat meneer Houben had gevraagd om het geld rechtstreeks naar hem over te maken.

¹ Gefingeerde naam.

Hij had dat bij de verdere afhandeling over het hoofd gezien. Hij heeft het geld laten overmaken naar de klant. Dat was ten onrechte. De klachtbehandelaar bood daarvoor namens de Belastingdienst excuses aan. Maar de betaling aan de klant was volgens de Belastingdienst niet meer terug te draaien. De betaling aan de klant was onzorgvuldig. Maar niet onrechtmatig. Volgens de klachtbehandelaar had de Belastingdienst de vrije keuze om het geld uit te betalen aan meneer Houben of aan zijn klant. De Belastingdienst had betaald aan de klant. Daarmee was de zaak afgehandeld. De Belastingdienst zou niet nog een keer gaan uitbetalen. De klant moest het geld nu aan meneer Houben doorbetalen. Meneer Houben was het daar niet mee eens. Hij diende een klacht in bij de Nationale ombudsman.

Wat heeft de Nationale ombudsman met de klacht gedaan?

Meneer Houben wees er op dat zijn klant, aan wie de Belastingdienst de vergoeding had uitbetaald, al jaren ernstige financiële problemen en schulden had. Zijn klant had de vergoeding niet echt “in zijn handen” gekregen. Want de klant had een schuld bij de bank. De uitbetaling van de Belastingdienst had alleen gezorgd voor een vermindering van die schuld. Het geld was weg.

De Nationale ombudsman stelde de volgende drie vragen aan de Belastingdienst.

- De Belastingdienst zegt de vrije keuze te hebben om een proceskostenvergoeding uit te betalen aan de belastingplichtige of aan zijn gemachtigde.
Kunt u aangeven waarop (op welke wetgeving en/of beleid) die keuzevrijheid is gebaseerd?
- Bent u het ermee eens dat de keuzevrijheid wordt ingeperkt door een afspraak/toezegging om het geld naar de gemachtigde over te maken?
- En ziet u reden om terug te komen op de beslissing om het geld niet nog een keer uit te betalen op de rekening van meneer?

Hoe reageerde de Belastingdienst?

De keuzevrijheid om het geld uit te betalen aan de belastingplichtige of de gemachtigde was volgens de Belastingdienst gebaseerd op de Algemene wet bestuursrecht². Daaruit blijkt volgens de Belastingdienst dat hij de keuze heeft om de vergoeding uit te betalen aan de belastingplichtige of aan de gemachtigde. De Belastingdienst is het niet ermee eens dat de keuzevrijheid wordt ingeperkt door een afspraak/toezegging om het geld uit te betalen aan de gemachtigde. Dat is alleen anders wanneer er een uitspraak van de rechter is waarin staat dat aan de gemachtigde moet worden uitbetaald. Dat was hier niet het geval.

De Belastingdienst wees er op dat er destijds overleg over de kwestie was geweest met een vaktechnisch adviseur formeel recht; dat is een medewerker van de Belastingdienst die veel kennis heeft van de regels over het voeren van procedures. De Belastingdienst gaf aan “bevrijdend” te hebben betaald; dat wil zeggen: de Belastingdienst had voldaan aan de juridische verplichting om te betalen. De Belastingdienst ziet daarom geen reden om nog een keer te gaan uitbetalen aan meneer Houben.

Hoe reageerde het Ministerie van Financiën op het verslag van bevindingen?

Nadat de Belastingdienst op de vragen van de Nationale ombudsman had geantwoord, stelde de Nationale ombudsman een zogeheten verslag van bevindingen op van de zaak. In dat verslag geeft de Nationale ombudsman aan wat er in deze zaak is gebeurd en wat de standpunten daarover waren van meneer Houben en van de Belastingdienst. De Nationale ombudsman stuurde het verslag naar de Belastingdienst, het

² Artikelen 7:15 en 7:28 van de Algemene wet bestuursrecht. Daarin staat het volgende:

“De kosten die een belanghebbende heeft moeten maken in verband met de behandeling van een bezwaar of beroep worden door het bestuursorgaan uitsluitend vergoed op verzoek van de belanghebbende voor zover het bestreden besluit wordt herroepen wegens aan het bestuursorgaan te wijten onrechtmatigheid”

Ministerie van Financiën en naar de heer Houben. De Nationale ombudsman gaf het ministerie, de Belastingdienst en meneer Houben de kans om op het verslag te reageren. Het ministerie stelde dat het verslag op een belangrijk punt niet klopte. Er werd van uitgegaan dat de inspecteur van de Belastingdienst telefonisch de toezegging had gedaan om de proceskostenvergoeding over te maken aan de heer Houben. Dat was volgens het ministerie niet waar. Het ministerie gaf aan zich te realiseren dat dat eerder niet duidelijk genoeg was tegengesproken door de Belastingdienst. Het klopt dat er een telefoongesprek was geweest tussen de belastinginspecteur en de heer Houben. Daarin spraken zij af dat de heer Houben het beroep bij de rechtbank zou intrekken. De inspecteur heeft daarbij aangegeven dat de Belastingdienst de proceskostenvergoeding zou uitbetalen. Maar volgens het ministerie heeft de heer Houben in het telefoongesprek niet gevraagd om het geld naar hem over te maken. En heeft de inspecteur ook niet beloofd dat te zullen doen. Het ministerie wees er op dat daarover ook niets was vermeld in de mail, waarmee de belastinginspecteur het telefoongesprek tegenover de heer Houben heeft bevestigd. Het ministerie wees er op dat de heer Houben een machtiging van zijn klant had ingestuurd naar de Belastingdienst. In zo'n machtiging geeft de klant de rechtshulpverlener toestemming om zaken voor hem te doen. In de machtiging gaf de klant van de heer Houben aan dat een eventuele proceskostenvergoeding kon worden overgemaakt naar de heer Houben. De machtiging was echter een machtiging voor UWV-zaken, en niet voor belastingzaken. De Belastingdienst had dat destijds ten onrechte over het hoofd gezien. Het ministerie merkte verder op dat de heer Houben niet alleen telefonisch contact opnam met de belastinginspecteur en een klacht indiende bij de Belastingdienst, toen hij na een paar weken nog geen geld had. De heer Houben ging ook naar de rechtbank. De heer Houben wilde het beroep, dat hij eerst had ingetrokken, alsnog doorzetten. Met als reden dat de Belastingdienst zich volgens hem niet had gehouden aan de afspraak het geld naar zijn rekening over te maken. En het ook niet alsnog een tweede keer wilde uitbetalen. De rechtbank hield daarover op 8 juli 2022 een zitting. Daarbij waren de heer Houben en de inspecteur aanwezig. Vóór die zitting had de rechter de belastinginspecteur gevraagd wat zijn mening was over de zaak. De inspecteur heeft daarop geantwoord in een brief van 22 maart 2022. In de brief gaf hij aan dat de heer Houben in het beroepschrift, waarmee hij namens zijn cliënt bij de rechtbank in beroep ging, had vermeld dat een eventuele proceskostenvergoeding naar zijn rekening moest worden overgemaakt. De inspecteur schreef aan de rechtbank dat hij over het hoofd had gezien de vergoeding over te maken naar de rekening van de heer Houben. Maar dat hij geen reden zag om dat alsnog te doen. Volgens het ministerie heeft de heer Houben op de zitting van 8 juli 2022 gezegd dat de inspecteur hem had beloofd het geld over te maken naar zijn rekening. En heeft de inspecteur toen ontkend die toezegging te hebben gedaan. In een brief van 22 aug 2022 liet de rechtbank de Belastingdienst weten wat de uitkomst was. De rechtbank vond dat de heer Houben het beroep eerder rechtsgeldig had ingetrokken en dat de zaak daarmee was geëindigd. De rechtbank had de inspecteur op de zitting wel nog gevraagd een brief te schrijven aan de klant van meneer Houben. En hem daarin te vragen het geld alsnog over te maken naar de heer Houben. De inspecteur heeft dat gedaan in een brief van 12 juli 2022. Het ministerie stuurde de Nationale ombudsman een kopie van die brief. Het ministerie gaf verder aan dat bij de inspecteur en de klachtbehandelaar van de Belastingdienst destijds niet bekend was dat de klant van de heer Houben al jaren ernstige financiële problemen had. En dat de klant daardoor het geld niet echt in handen had gekregen, maar dat alleen de "roodstand" bij zijn bank was verminderd. Volgens het ministerie had de heer Houben dat niet aan de Belastingdienst laten weten. Het ministerie was het eens met het standpunt van de Belastingdienst, dat "bevrijdend" was betaald. Het ministerie gaf verder aan dat het niet gebruikelijk was dat de proceskostenvergoeding wordt overgemaakt aan een gemachtigde. Volgens het ministerie wordt zo'n vergoeding normaal gesproken overgemaakt naar de belanghebbende (dus naar de klant van de gemachtigde). Het ministerie vond het daarom begrijpelijk dat de inspecteur destijds niet meer had gedacht aan wat over de uitbetaling stond in de machtiging.

Hoe reageerde de heer Houben?

De Nationale ombudsman vroeg de heer Houben wat zijn commentaar was op het verhaal van het ministerie. Meneer Houben was het niet eens. Hij bleef erbij dat hij destijds in het telefoongesprek met de inspecteur heeft aangegeven dat hij de procedure voor zijn klant voerde op basis van no cure-no pay. En dat hij daarom de betaling van de proceskostenvergoeding aan hem als voorwaarde stelde voor het intrekken van het beroep. De inspecteur ging akkoord. Dat de inspecteur niet duidelijk was in de mail, waarmee hij het gesprek bevestigde, wil niet zeggen dat hij niet had beloofd het geld naar hem over te maken. Maar de afspraak het geld naar hem over te maken, was voor meneer Houben juist de reden om te vragen naar een bevestiging van het gesprek per mail.

Meneer Houben geeft aan dat hij in zijn contacten met de belastinginspecteur diverse keren heeft gezegd dat zijn klant financiële problemen had. En dat de klant de vergoeding daarom niet aan hem zou doorbetalen. Nadat de Belastingdienst de klant per brief had gevraagd het geld alsnog door te betalen aan de heer Houben, heeft de hij niets van de klant gehoord.

Volgens meneer Houben is het niet waar dat de proceskostenvergoeding meestal aan de klant wordt overgemaakt. De rechtshulpverlener schiet vaak de kosten voor. De proceskostenvergoeding wordt dan aan de rechtshulpverlener uitbetaald, zodat hij de kosten kan verrekenen, en de rest van het bedrag kan overmaken naar de klant. Om dat te laten zien, stuurde meneer de Nationale ombudsman vier ondertekende verklaringen van advocaten toe. In de verklaringen geven zij aan dat de Belastingdienst proceskosten rechtstreeks aan hun uitbetaalt.

Wat is het oordeel van de Nationale ombudsman?

In deze zaak gaat het er om of het behoorlijk is dat de Belastingdienst de proceskostenvergoeding en het griffierecht niet heeft overgemaakt naar de bankrekening van de heer Houben, maar naar de bankrekening van zijn klant. De Nationale ombudsman bekijkt daarvoor of de Belastingdienst zich heeft gehouden aan het vereiste van goede organisatie. De Nationale ombudsman concludeert dat dat niet het geval is. En dat de Belastingdienst in dit geval niet juist heeft gehandeld.

Het vereiste van goede organisatie

Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat de overheid er voor zorgt dat haar organisatie en haar administratie de dienstverlening aan de burger ten goede komt. Zij werkt secuur en vermijdt slordigheden. Eventuele fouten worden zo snel mogelijk hersteld. Dat houdt in dit geval in dat de Belastingdienst rekening had moeten houden met de vraag van meneer Houben om het geld naar zijn bankrekening over te maken.

De Belastingdienst heeft niet gedaan wat meneer heeft gevraagd

Het was bij de Belastingdienst bekend dat meneer Houben wilde dat het geld werd overgemaakt naar zijn rekening.

De Belastingdienst heeft verschillende keren aangegeven dat de vraag van de heer Houben bekend was. De Belastingdienst heeft dat gedaan bij de behandeling van de klacht van meneer. En in de brief die de belastinginspecteur op 22 maart 2021 heeft geschreven aan de rechtbank. In die brief heeft de inspecteur toegegeven dat de wens van de heer Houben bekend was. Maar dat hij over het hoofd had gezien het geld naar de rekening van de heer Houben over te maken.

Volgens de heer Houben heeft hij de belastinginspecteur ook nog in een telefoongesprek gevraagd om het geld naar zijn rekening over te maken. Volgens de heer Houben heeft de inspecteur hem toen beloofd dat ze zullen doen. In het onderzoek van de Nationale ombudsman heeft het Ministerie van Financiën bevestigd dat het telefoongesprek er destijds is geweest. Maar het ministerie heeft gezegd dat het in het telefoongesprek niet is gegaan over de uitbetaling van het geld. Volgens het ministerie heeft de inspecteur in het telefoongesprek dan ook niet beloofd het geld naar meneer Houben over te maken. Doordat het ministerie en

de heer Houben elkaar op dit punt tegenspreken, is niet vast komen te staan dat de inspecteur telefonisch heeft beloofd het geld naar meneer over te maken. Maar dat doet er niet aan af dat de wens van meneer Houben bij de Belastingdienst bekend was.

Het Ministerie van Financiën heeft verder naar voren gebracht dat de machtiging die meneer Houben had ingestuurd om zaken te doen namens zijn cliënt, niet geldig was voor belastingzaken. Het was een machtiging voor UWV zaken. In de machtiging stond onder meer dat een eventuele proceskostenvergoeding moest worden overgemaakt naar de rekening van de heer Houben. Dat de machtiging bedoeld was voor UWV zaken, maakt in dit geval niet dat de Belastingdienst het geld niet naar de heer Houben hoefde over te maken. Het is niet redelijk om dit argument achteraf tegen te werpen nu de wens van de heer Houben dat hij het geld zou ontvangen duidelijk was bij de Belastingdienst. Dat het de Belastingdienst destijds niet was opgevallen dat de machtiging niet voor belastingzaken was, laat nog maar eens zien dat de Belastingdienst in dit geval niet zorgvuldig heeft gehandeld. Hoe dan ook, in elk geval was de wens van de heer Houben over het aan hem uitbetalen van de proceskostenvergoeding de Belastingdienst onweersproken duidelijk.

De Belastingdienst had het geld over moeten maken naar de rekening van meneer Houben. De vraag of de Belastingdienst juridisch de keuze had om aan de klant van de heer Houben te betalen maakt dat hoe dan ook niet anders. Dat het geld is niet is overgemaakt naar de gewenste rekening, komt daarmee naar het oordeel van de Nationale ombudsman helemaal voor rekening en risico van de Belastingdienst.

De ombudsman neemt hierbij mee dat meneer Houben voldoende aannemelijk heeft gemaakt dat hij het geld niet alsnog kon krijgen van zijn klant. Zijn klant had ernstige financiële problemen. Hij "stond rood" bij de bank. Het geld van de Belastingdienst heeft de schuld van de klant aan de bank kleiner gemaakt. Maar het geld is weg; de klant kan het niet doorbetalen aan de heer Houben. Het is niet redelijk om dan op juridische gronden (bevrijdende betaling), wat daarvan ook zij, dit voor rekening van de heer Houben te laten komen. De oorzaak dat de heer Houben zijn geld niet heeft gekregen is immers de fout van de Belastingdienst.

Conclusie

De klacht is gegrond, wegens strijd met het vereiste van goede organisatie. De Nationale ombudsman ziet reden om een aanbeveling te verbinden aan dit rapport.

Aanbeveling

De Nationale ombudsman doet de Belastingdienst de aanbeveling het bedrag ter grootte van de proceskostenvergoeding en de griffierechten over te maken naar de bankrekening van meneer Houben.

De Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen